

Ganzenbeheer in Nederland

HARM NIESEN

Wilde ganzensoorten worden in ons land op grote schaal geschoten. Al vele tientallen jaren en met steeds wisselende argumenten. Maar welk argument er ook werd gebruikt, nooit heeft dat in al die jaren geleid tot het beloofde resultaat.

Grauwe gans, ouders met jongen. Ouders in vleugelrui, kunnen dus net als de jonge vogels niet vliegen. Daarom worden ze in juni op gewelddadige manier bijeen gedreven en vergast.

Foto: Harm Niesen.

Halverwege de vorige eeuw was het allemaal eenvoudig. Ganzen waren er alleen in de wintermaanden en dan mocht er naar hartenlust geschoten worden. Ook op soorten die nu niet meer bejaagbaar zijn, zoals de rietgans, en zelfs op heel zeldzame soorten als de dwerggans. Want je kan van een jager toch niet verwachten dat hij het verschil tussen een kolgans en een dwerggans kan zien en dan zou een jager dus zonder opzet de wet kunnen overtreden. Wat dat betreft had de wetgever gelijk: jagers kunnen, zeker als het om jonge ganzen gaat, absoluut de ganzen niet op soort determineren. Nog afgezien van het feit, dat ze daar ook helemaal geen tijd voor hebben, als ze raak willen schieten. Ook toen al hadden boeren een vreselijke hekel aan ganzen op hun land, ondanks dat er van schade aan overjarig grasland in de winter helemaal geen sprake kan zijn. Dat gras had

en heeft voor de boer geen enkele waarde en zeker niet in de toen nog gewoon voorkomende strenge winters. In de oude Jachtwet stond ook letterlijk: het is voldoende als de jagers aangeven dat ze een soort willen bejagen. De minster moest aan die wens voldoen. In de jaren '90 is de jacht op alle winterse ganzen een aantal jaren verboden geweest, als voorbode van de Flora- en faunawet die in 2002 van kracht werd. Alle ganzensoorten werden volledig beschermd en op grond van de Vogelrichtlijn mocht er alleen tegen de vogels worden opgetreden als er sprake was van een groot, belangrijk probleem, dat niet op een vogelvriendelijke manier kan worden opgelost. En als duidelijk is dat gewelddadig optreden wél een duurzame oplossing biedt. In feite geldt dit vandaag onder de nieuwe Wet natuurbescherming nog steeds. Belangrijk is, dat de bewijslast voor dit optreden geheel bij de partij ligt, die ingrijpen noodzakelijk vindt. Dat zou behoren te betekenen, dat de provincies met waterdichte, wetenschappelijk goed onderbouwde rapporten komen, als ze tegen ganzen willen optreden. Of het nu gaat om het vergassen van zomerganzen in de omgeving van Schiphol, in de provincies Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht, om het vernielen van de nesten in natuurgebieden of om het schieten van minstens 300.000 ganzen per jaar. Geen enkele provincie voldoet aan zelfs maar twee van de drie eisen: er zijn overduidelijk niet-gewelddadige alternatieven. Elke boer kan zelf of door iemand anders, eventueel vergezeld van een hond, de ganzen van zijn land (laten) verjagen. Als hij daar te beroerd voor is, moet hij niet klagen over schade en zelf de gevolgen daarvan dragen. Welke zelfstandige ondernemer wordt op kosten van de belastingbetaler zo op zijn wenken bediend?

Het spreekt vanzelf, dat er wel gebieden moeten zijn waar die verjaagde ganzen veilig naar toe kunnen gaan. Daar ontbreekt het echter ernstig aan. En natuurlijk zijn wij er ook van overtuigd, dat de schade die de ganzen aanrichten en die

getaxeerd wordt door mensen met een verleden in de jacht- en landbouwwereld hebben, zwaar wordt overschat. Boeren en jagers oefenen steeds meer druk uit om 's winters meer ganzen te schieten, terwijl vast staat dat er dan van schade niet of nauwelijks sprake is. En het zomerse schietseizoen is toch al zeer opgerekt: de zomer duurt voor de ganzenjacht van 1 maart tot 1 november. Wat inhoudt dat er ook nu al veel trekvogels, wintergasten uit het Hoge Noorden, mogen worden geschoten. Veel van die soorten verblijven tot diep in mei in ons land. Of het nu om het schieten van enorme aantallen ganzen gaat, of om het vernielen van de nesten of het vergassen, van geen van deze methoden kan ook maar bij benadering bewezen worden dat het enig nut heeft. Dat het vergassen van een paar duizend ganzen per jaar alleen maar de overlevingskans van de niet-vergaste jonge vogels vergroot, kan ieder leek begrijpen. Maar de provincies niet. Dat nergens uit blijkt dat het schieten er toe kan leiden dat er 's zomers net zo weinig ganzen in ons land verblijven als in 2005, - verbaast niemand. Behalve alle provincies, de FBE's en tot ieders verbazing sommige rechtbanken. Naar het vernietigen van de nesten is echt onderzoek gedaan en daar komt uit dat het eigenlijk altijd volstrekt nutteloos is. Desondanks wordt het overal nog steeds uitgevoerd. Recent kwam naar buiten, dat zelfs de Jagersvereniging tegen het in de zomermaanden bestrijden van ganzen is. Volgens het persbericht, omdat het in die tijd zoveel ongewenste verstoring met zich meebrengt. Maar ook, omdat zij inzien dat het niet leidt tot structureel minder zomerganzen.

Er zijn een paar lichtpuntjes. De rechtbank in Utrecht en daarna de Raad van State (RvS) hebben geoordeeld dat de provincie niet kan aan-

tonen dat bestrijding, vergassen, het gewenste resultaat heeft. De rechtbank in Zuid-Holland heeft datzelfde besloten over het vergassen van ganzen bij Schiphol en Rotterdam. In afwachting van het hoger beroep bij de RvS zou er dit zomerseizoen dus geen mogelijkheid zijn voor Zuid-Holland om ganzen te laten vergassen. Schiphol en de provincie spanden daartegen een voorlopige voorziening aan bij de RvS en kregen tot ieders verbazing nog gelijk ook. Ondanks dat ze niet konden aantonen dat er sprake was van fouten door de rechtbank of een spoedeisend belang. Negenhonderd nieuwe pagina's aan documentatie konden niet verhullen, dat één geplande vergassingsactie bij Schiphol uiteraard geen enkele invloed kan hebben op de kans op een aanvaring met een gans uit de directe omgeving. Die is namelijk al nul. Alleen op grote hoogte vliegende trekkende ganzen zouden een héél klein risico kunnen vormen. Het is welgeteld tweemaal voorgekomen, ondanks de enorm toegenomen intensiteit van het vliegverkeer. Ook bij Rotterdam zijn vergassingsacties gepland. Maar dat is bijna allemaal verstedelijkt gebied, met heel weinig ganzen en er is daar dan ook nog nooit een incident geweest. En toch trapt de voorzieningenrechter er in.

De conclusie kan alleen maar zijn, dat het beleid ten aanzien van de in ons land voorkomende ganzen nog steeds geheel wordt bepaald door de wensen van jagers en agrariërs en niet door de uitkomsten van zorgvuldig en onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek. Of wat harder geformuleerd: het beleid wordt nu volledig bepaald door organisaties, overheden en belanghebbenden, die geen enkele expertise hebben op het gebied van populatiedynamica. Ze weten niet wat ze doen.

Foto: Harry Voss.

